

T A I T E E N P E R U S O P E T U S L I I T T O T P O

Sivistysvaliokunnalle

17.3.2021

Asia: HE 19/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

Viite: Lausuntopyyntö 8.3.2021

Taiteen perusopetusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Vapaa-ajalla hankittu osaaminen näkyväksi

Mahdollisuus vapaa-ajalla hankitun, toisinaan hyvin syvällisenkin, osaamisen nykyistä laajempaan hyödyntämiseen ja osaamisen osoittamiseen niin muissa opinnoissa kuin työelämässä on erittäin kannatettavaa. Osaamisen tunnustaminen ja tunnistaminen on perusteltu ja hyvä lähtökohta uudistukselle. Oppilaan kannalta on tärkeää, että hänen mielenkiinnon kohteellaan on tunnustettu arvo. Näemme hyvänä myös sen, että uudistuksen perusteena on viranomaistarpeiden sijaan tavoite opiskelijan edun toteutumisesta ja osaamisen näkyväksi tekemisestä, ja että opiskelija voi itse päättää tietojensa kirjaamisesta.

Hallituksen esitys koskee vapaan sivistystyön puitteissa hankitun osaamisen näkyväksi tekemistä. Osa vapaan sivistystyön oppilaitoksista tarjoaa myös taiteen perusopetusta, vaikka pääosa opetuksesta järjestetäänkin taiteenalakohtaisissa oppilaitoksissa. Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille suunnattua taidekasvatusta, mutta myös aikuisväestön kiinnostus taiteen perusopetusta kohtaan on kasvussa. Nykyisellään taiteen perusopetuksen noin 128 000:sta oppilaasta noin 10 000 on aikuisia. Taiteen perusopetusta antavat alansa koulutetut ammattilaiset, joiden kelpoisuuksista on säädetty asetuksella. Opetus perustuu Opetushallituksen vahvistamiin opetussuunnitelman perusteisiin ja oppilaan osaamisen arviointi on osa järjestelmää ja opettajien työnkuvaa. Yleisen oppimäärän suorittamisesta opintoja kertyy 500 tuntia, ja laajan oppimäärän 1 300 tuntia.

Siiloista kohti kokonaisvaltaisempaa valmistelua ja kehitystyötä

Käsillä oleva hallituksen esitys nostaa esiin siilomaisen valmistelun usein epätarkoituksenmukaiset seuraukset. Toteutuessaan esitys johtaa tilanteeseen, jossa oppilas voi saada vapaan sivistystyön puitteissa suorittamansa taide- tai muun kurssin kirjauksena Koski-tietovarantoon, mutta samassa oppilaitoksessa taiteen perusopetuksen kautta saavutettu osaaminen jää kirjaamatta. Oppilaan näkökulma tulisi tämän kaltaisissa uudistuksissa olla osa valmistelua, etteivät siirtymät tai samanaikainen osallistuminen eri koulutusmuotojen opintoihin jäisi huomioimatta.

Esityksen perusteluissa todetaan, että vuonna 2019 taiteen perusopetuksen osuus on ollut 8 % kaikista vapaan sivistystyön oppilaitosten tunneista. Taiteen perusopetusta annetaan kuitenkin yli sadassa vapaan sivistystyön oppilaitoksessa. Samassa yhteydessä todetaan, että taiteen perusopetuksen oppilaitosten valmiutta tietovarannon käyttämiseen ei ole selvitetty yhtä

Taiteen perusopetusliitto on kattojärjestö kuudelle taiteen perusopetuksen järjestölle, jotka edustavat arkkitehtuurin, kuvataiteen, käsityön, mediataiteiden, musiikin, sanataiteen, sirkustaiteen, tanssin ja teatteritaiteen taiteen perusopetusta antavia oppilaitoksia.

T A I T E E N P E R U S O P E T U S L I I T T O T P O

kattavasti kuin vapaan sivistystyön valmiutta, mistä johtuen esitykseen ei sisälly taiteen perusopetuksen tietoja koskevaa tallentamista. TPO-liiton käsityksen mukaan valmiutta ei toistaiseksi ole selvitetty lainkaan. Nähdäksemme asiasta olisi ollut, ja olisi edelleen, tärkeää tehdä kokonaisarvio, jossa myös taiteen perusopetuksen näkökulmat tulevat huomioiduiksi. Yli sadantuhannen taideoppilaan taiteen perusopetuksen ja vapaan sivistystyön oppilaitoksissa hankkima osaaminen tulisi saada näkyväksi ja tunnustetuksi.

Eri koulutusasteiden välistä keskustelua ja yhteistä kehittämistä tulisi myös muutoin lisätä, jotta Suomen koulutusjärjestelmä toimisi saumattomana kokonaisuutena. Siiloutuneisuus on noussut esiin myös aiemmin tänä vuonna lausuntokierroksilla olleissa Koulutuspoliittisen selonteon luonnoksessa sekä lukiodiplomeja koskevassa selvityksessä.

Riittävät resurssit käyttöönottoon

Lukuun Muut toteuttamisvaihtoehdot on kirjattu, että mikäli tietojen tallentaminen olisi ylläpitäjille velvoittavaa, voisi riskinä olla, että kaikilla ylläpitäjillä ei olisi osaamisperusteisuuden ja tallentamiseen tarvittavia resursseja ja osaamista, mikä voisi johtaa oppilaitosten yhdistymisiin tai jopa lakkauttamisiin. Kirjaus herättää kysymyksen, kuinka suuri osa oppilaitoksista kuuluisi mahdollisesti tähän ryhmään. Taloudellisia vaikutuksia arvioitaessa on puolestaan kirjattu, että *mikäli* uudistuksesta *kuitenkin* syntyy oppilaitoksille kustannustason nousua, se tulee huomioiduksi valtionosuuslaskennan myötä parin vuoden viiveellä. Arvio jättää siis vaikutukset hyvin avoimiksi.

Hallituksen esitykseen on myös kirjattu, että mikäli oppilaitos päättää olla ottamatta tietojen tallentamista käyttöön, voi opiskelija esittää siitä oppilaitokselle toiveen. Mikäli oppilaitoksella ei ole riittäviä resursseja käyttää järjestelmää, voi opiskelijan toiveeseen olla mahdotonta vastata.

Pidämme tärkeänä, että järjestelmän käyttöönoton mahdollisuus turvataan kaikille halukkaille oppilaitoksille.

Valtionosuusrahoitus lienee pitkällä aikavälillä luonteva tapa rahoittaa aiheutuvia peruskustannuksia, mutta kehittämishankkeisiin ja siirtymiin se taipuu huonosti. Mikäli valmisteluihin tietovarannon käyttöön ottamiseksi ryhdytään myös taiteen perusopetuksen osalta, mikä olisi toivottavaa, on huomioitava, että tuntiperusteisen valtionosuuden piirissä on oppilaitoksista vain osa. Taiteen perusopetuksen yksikköhinta on vapaan sivistystyön vastaavaa matalampi, mutta Kosken käytöstä johtuvat kustannukset olisivat todennäköisesti yhtä suuret.

Minna Hyytiäinen
puheenjohtaja
Taiteen perusopetusliitto

Viivi Seirala
toiminnanjohtaja
Taiteen perusopetusliitto

Taiteen perusopetusliitto on kattojärjestö kuudelle taiteen perusopetuksen järjestölle, jotka edustavat arkkitehtuurin, kuvataiteen, käsityön, mediataiteiden, musiikin, sanataiteen, sirkustaiteen, tanssin ja teatteritaiteen taiteen perusopetusta antavia oppilaitoksia.